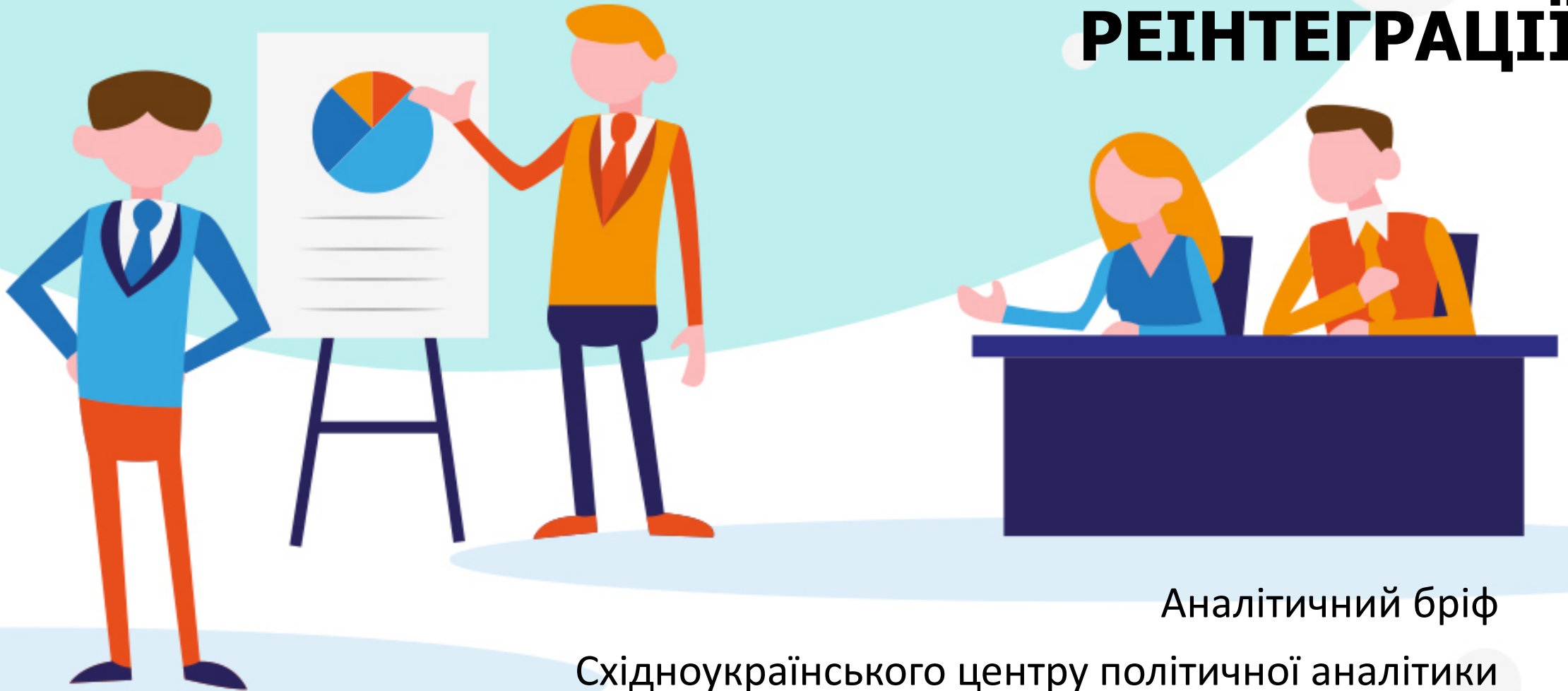

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНІХ ЦЕНТРІВ «ДОНБАС-УКРАЇНА» В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ РЕІНТЕГРАЦІЇ

Аналітичний бріф

Східноукраїнського центру політичної аналітики

Аналітична проблема

гуманітарна
реінтеграція
населення тимчасово
окупованих територій
до українського
політичного та
соціокультурного
простору

Проблемне питання

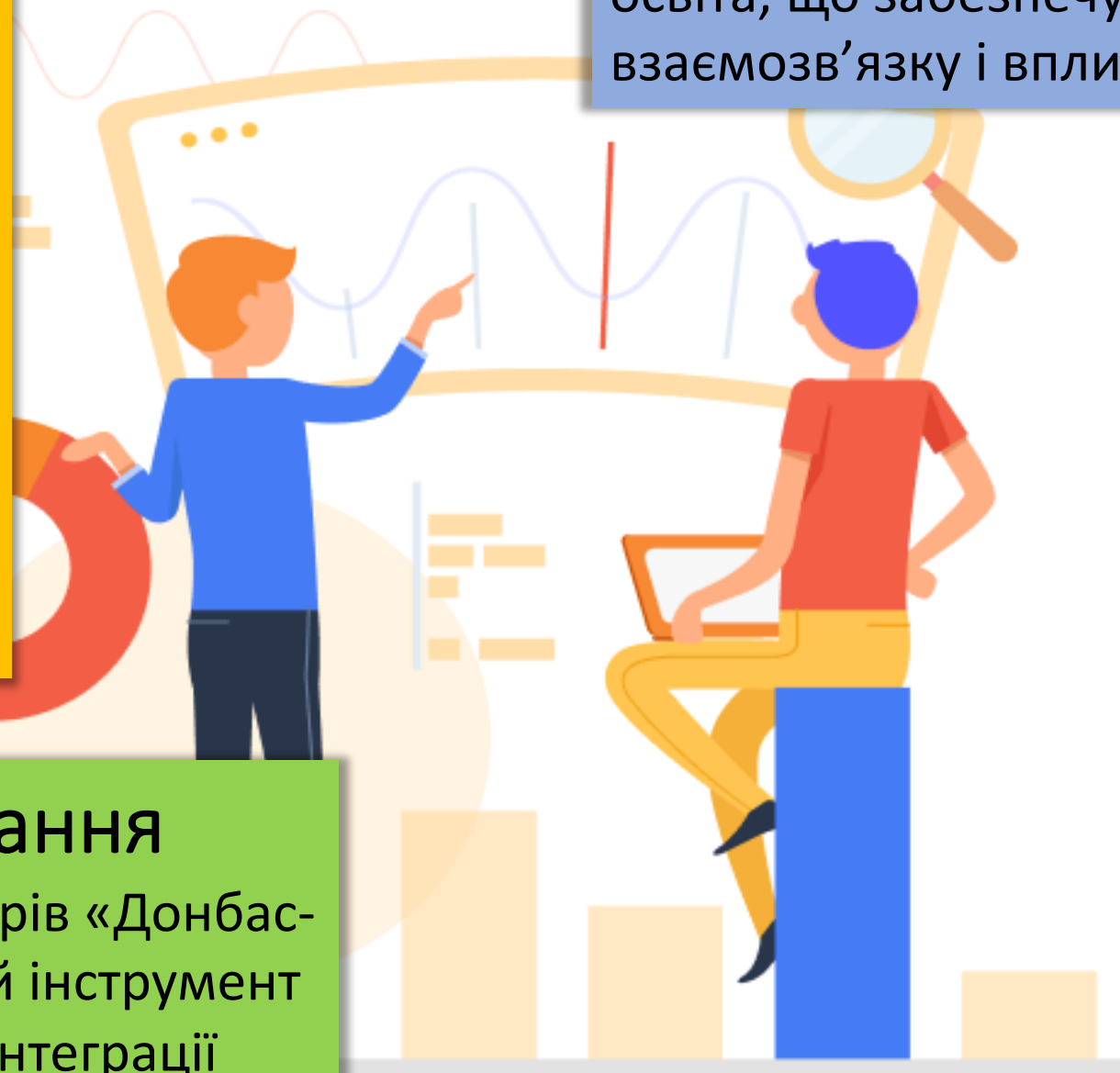
діяльність освітніх центрів «Донбас-Україна» як ефективний інструмент державної політики реінтеграції

Провідний інструмент

освіта, що забезпечує ефективний канал взаємозв'язку і впливу на молодь

Мета

виявити тенденції діяльності освітніх центрів «Донбас-Україна», визначити системні недоліки в їхній роботі та надати рекомендації щодо її вдосконалення

Проблемні напрямки дослідження:

- з'ясування ступеня обізнаності громадськості щодо доцільності функціонування цих центрів;
- визначення місця центрів в системі освіти України;
- визначення напрямів та способів удосконалення діяльності центрів;
- дослідження можливості розширення комплексу послуг цих центрів для абітурієнтів з ТОТ.

Кількість осіб, які вступили до українських закладів вищої освіти через освітні центри (2016-2020 рр.)
відносно кількості випускників шкіл ТОТ

Роки	2016	2017	2018	2019	2020
«Донбас-Україна»	855 (7,4%)	1346 (11%)	1522 (12%)	1600 (12,6%)	1629 (11,6%)
Кількість випускників шкіл ТОТ «ЛНР»	4066	4228	5021	4732	5105
Кількість випускників шкіл ТОТ «ДНР»	7500	7900	7500	більше 8000	більше 9000

Джерела: Офіційний сайт МОН. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ponad-2-tis-osib-vstupili-do-ukrayinskih-zakladiv-vishoyi-osviti-z-timchasovo-okupovanih-teritorij-donbasu-ta-krimu-u-2020-roci-mon>

Сайт Госкомстат «ЛНР». URL: <https://www.gkslnr.su/>

Сайт Главстат «ДНР». URL: <http://glavstat.govdnr.ru/>

Найбільш популярні для вступників з ТОТ заклади вищої освіти України у 2020 році

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля	180
НТУ «Харківський політехнічний інститут»	141
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»	118
Маріупольський державний університет	93
Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»	92
Київський національний університет імені Тараса Шевченка»	29

Методи дослідження

- **Соціологічне опитування:**
 - опитано 120 респондентів – викладачі та студентська молодь українських ЗВО, що користувалася при вступі послугами центрів «Донбас-Україна», оскільки мешкали на ТОТ.
- **Фокус-група** зі співробітниками центрів «Донбас-Україна», що розташовані у вишах Луганщини.

Переваги у роботі центрів

- збільшення МОН бюджетних місць для категорії вступників, які вступають за спрощеною процедурою (понад 2,5 тисячі бюджетних місць);
- об'єднання МОН освітніх центрів «Крим-Україна» та «Донбас-Україна» та розширення переліку ЗВО для вступників і з Криму, і з Донбасу для отримання вищої освіти без складання ЗНО;
- фінансування державою соціальної стипендії та надання можливості безоплатного проживання в студентських гуртожитках;
- отримання в установленому законами порядку пільгових довгострокових кредитів – для навчання «на контракті»;
- продовження терміну роботи центрів до 23 жовтня;
- оперативний розгляд центрами «Донбас-України» заяв від абітурієнтів з ТОТ.

Що ускладнює роботу центрів

- абітурієнт може подати заяву лише в один ЗВО або заклад середньої освіти;
- особиста присутність для подання заяви та жорстка процедура складання екзаменів;
- опосередкований вплив на роботу освітніх центрів «керівництва» ТОТ (заборона з їх сторони на перетин лінії розмежування випускникам закладів середньої освіти, дезінформація та залякування);
- неузгоджений порядок термінів подання заяви на вступ до ЗВО (подання заяви тривало до 22 серпня, пізніше тільки можливість навчання на контракті, хоча робота центрів була подовжена до 23 жовтня);
- відсутність у центрів повноважень надавати довідки абітурієнтам та їх супроводжуючим під час вступної кампанії для спрощеної процедури перетину лінії розмежування.

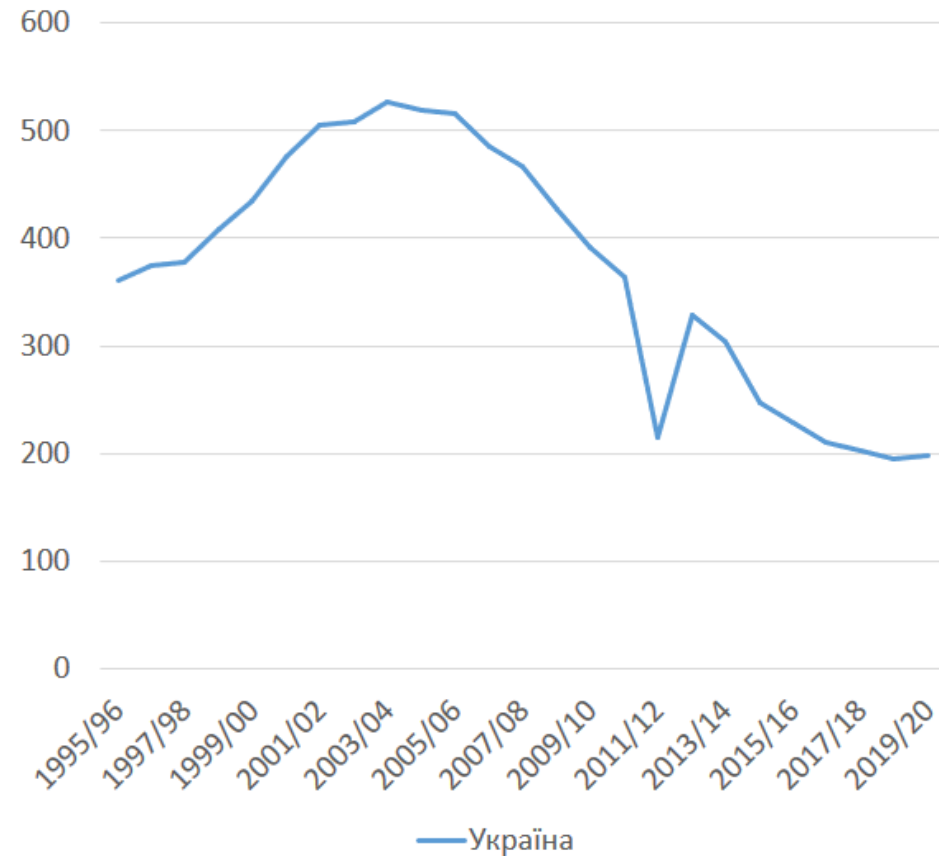
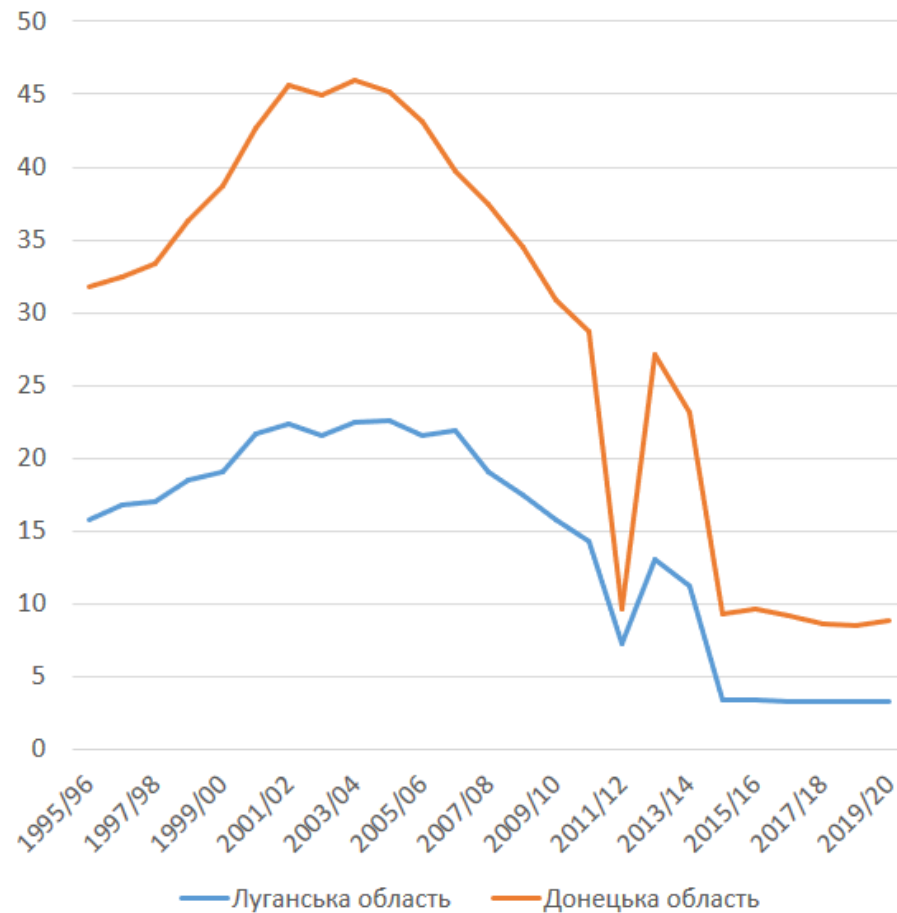
Позитивні аспекти діяльності центрів «Донбас-Україна»:

- високий рівень довіри до центрів;
- професіоналізм та незаангажованість зайнятих в їх роботі фахівців;
- інституціоналізація структури центрів (вони є інтегрованими в українську систему надання освітніх послуг, їхня діяльність обумовлена нормативно);
- досвід неконфліктного спілкування, адвокація потреб доступу та якості освіти.

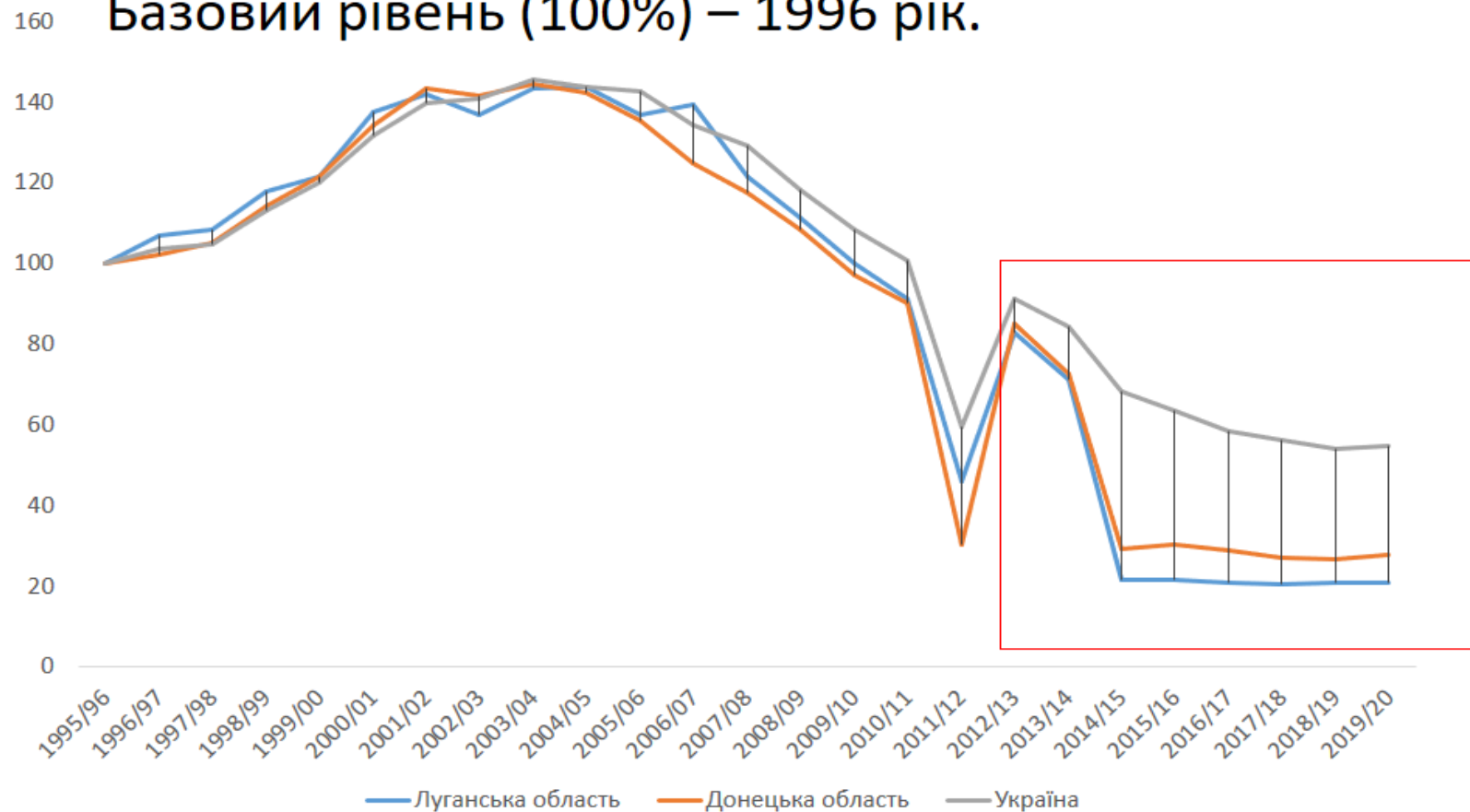
Негативні аспекти, що мають бути враховані в роботі центрів:

- локалізація регіонального простору надання послуг;
- вплив на роботу центрів внутрішньої ситуації у ТОТ;
- обмеженість повноважень центрів у сприянні доступу до освітніх послуг.

Кількість випускників закладів середньої освіти, які одержали атестат про здобуття повної загальної середньої освіти (тис. осіб)

Динаміка (%) кількості випускників закладів середньої освіти, які одержали атестат про здобуття повної загальної середньої освіти. Базовий рівень (100%) – 1996 рік.

Розмір коридору коливань свідчить про перспективу діяльності центрів «Донбас-Україна»

Фактична та гіпотетична (у разі відсутності агресії РФ) чисельність випускників у Луганській та Донецькій областях

Роки	Луганська область (фактично)	Луганська область (гіпотетично)	Донецька область (фактично)	Донецька область (гіпотетично)
2015/16	3,4	10,0	9,6	20,2
2016/17	3,3	9,2	9,2	18,6
2017/18	3,2	8,8	8,6	17,9
2018/19	3,3	8,5	8,5	17,2
2019/20	3,3	8,6	8,8	17,4

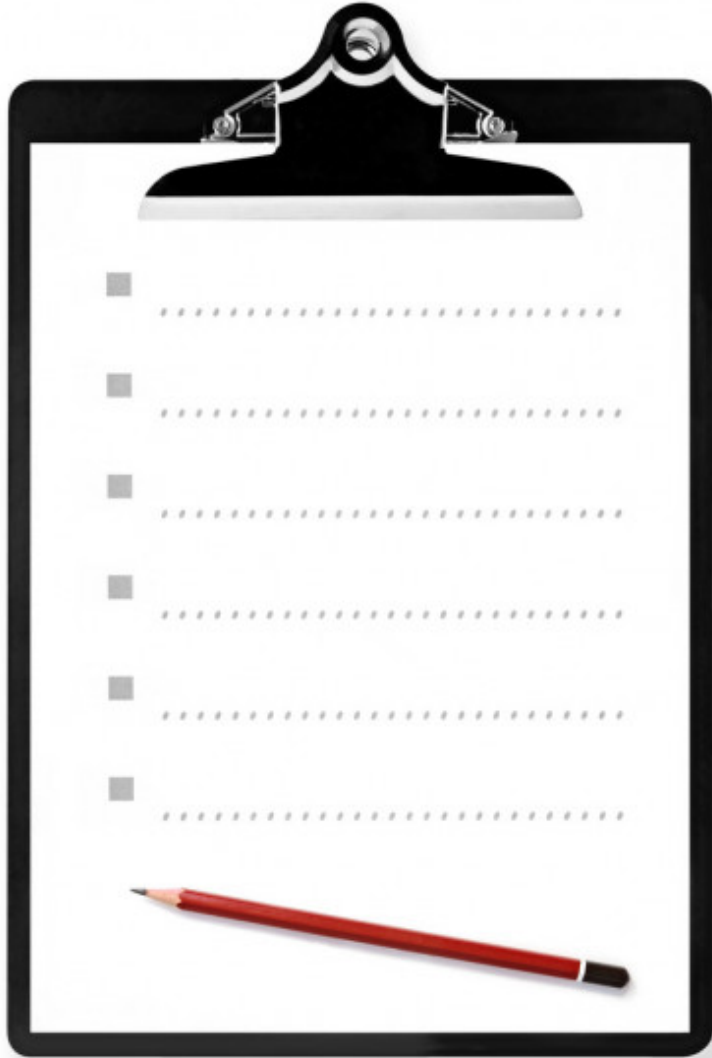
Оціночна кількість випускників, які можуть потребувати послуг центрів «Донбас-Україна»

= Кількість випускників у Луганській та Донецькій областях з урахуванням міграції

- Фактична кількість випускників на підконтрольній території Луганської та Донецької областей

	Гіпотетична кількість випускників у Луганській та Донецькій областях без урахування міграції	Фактична кількість випускників на підконтрольній території Луганської та Донецької областей	Кількість випускників у Луганській та Донецькій областях з урахуванням міграції (на підставі експертної оцінки частки тих, хто виїхав за межі областей)			Оціночна кількість тих, хто міг скористатися можливостями «Донбас-Україна» залежно від експертної оцінки міграції			Кількість осіб, які фактично скористалися можливостями, які надають центри "Донбас Україна"
			50%	40%	30%	50%	40%	30%	
2015/16	30,1	13,0	15,1	18,1	21,1	2,1	5,1	8,1	0,9
2016/17	27,8	12,5	13,9	16,7	19,5	1,4	4,2	6,9	1,3
2017/18	26,7	11,8	13,4	16,0	18,7	1,6	4,2	6,9	1,5
2018/19	25,7	11,8	12,9	15,4	18,0	1	3,6	6,2	1,6
2019/20	26,1	12,1	13,1	15,7	18,3	0,9	3,5	6,1	1,6

Рекомендації щодо вдосконалення діяльності освітніх центрів «Донбас-Україна»

Для Міністерства освіти і науки України, Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України

- посилити інформаційну політику щодо можливостей для абітурієнтів з ТОТ за допомогою різних каналів комунікації (телебачення, соціальні мережі; радіоканали, сайт центрів «Донбас-Україна», «Крим-Україна»): збільшення каналів та засобів комунікації, кількості сюжетів по телебаченню, інтернет-ресурсів;
- створити мобільні адміністративні центри прийняття документів для вступу у ЗВО біля контрольно-пропускних пунктів.

Рекомендації щодо вдосконалення діяльності освітніх центрів «Донбас-Україна»

Для Міністерства освіти і науки України:

- на базі центру створити онлайн платформу (за типом Coursera), де в дистанційному форматі діти з ТОТ зможуть навчатися та отримувати сертифікати (атестати) українського зразку;
- упровадити безкоштовні мовні он-лайн курси для абітурієнтів.

Для Міністерства освіти і науки України, Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерства цифрової трансформації України

- максимально спростити процедуру вступу абітурієнтів з ТОТ через зменшення бюрократизації процедури вступу, оптимізації документообігу (впровадження елементів цифрового документообігу), застосування електронних підписів.

Рекомендації щодо вдосконалення діяльності освітніх центрів «Донбас-Україна»

Для Міністерства освіти і науки України, Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Луганської обласної державної адміністрації:

- здійснювати роз'яснювальну роботу серед населення України, зокрема, освітян, щодо необхідності інтегрування молоді з ТОТ у соціально-політичний, економічний і культурний простір України.

Для Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Луганської обласної державної адміністрації:

- поширити співпрацю з організаціями громадянського суспільства, що зайняті в сфері надання соціально-правових послуг (ГО «Восток SOS», «Норвезька Рада» тощо) та активними молодіжними організаціями, які надають платформу для спілкування (наприклад, кризовий медіа-центр «Сіверський Донець»).

Проведений нашим центром аналіз продемонстрував, що **вища освіта є одним з небагатьох реально існуючих та дійсно функціонуючих напрямів повернення молоді з ТОТ в українське суспільство. Діяльність Центрів «Донбас-Україна» можна розглядати як майже єдину можливість реінтеграції молодого покоління з непідконтрольних територій**